

M. KUC.:

A SZOVJETUNIÓ KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATALA JÁRÁSI FELÜGYELŐI MUNKÁJÁNAK MEGSZERVEZÉSÉRŐL*

A herszoni terület Statisztikai Hivatalának főnöke F. Fomin elvtárs „A Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatala járási felügyelősegei munkájának tervszerűségéről” című, a „Vesztnyik sztatisztiki” 1950. évi 1. számában megjelent cikkében teljes joggal állapítja meg, hogy a járássok számvitele és beszámolójelentései minőségi megjavításának egyik legfontosabb feltétele a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelősegei munkájának megtervezése. Példaként a Központi Statisztikai Hivatal herszoni területen lévő járási és városi felügyelősegei munkája megtervezésének rendszerét hozza fel. Azonban Fomin elvtárs elismeri, hogy „még sincs egészen meggyőződve arról, hogy a Statisztikai Hivatal e munkájában nincsenek hibák és igen szükségesnek tartja, hogy a többi statisztikai hivatalnak, a központi járási felügyelősegek munkájának tervszerűsítése terén szerzett tapasztalatait tanulmányozzák”.

Fomin elvtárs véleménye szerint a Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatala járási felügyelői munkájának megtervezésével a területi statisztikai hivataloknak kell foglalkozniuk. A Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelői példaként felhozott munkatervében Fomin elvtárs részletesen időrendi sorrendben felsorolja a munkák megnevezését. Másszóval a herszoni terület Statisztikai Hivatala kész tervet ad át a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelőinek meghatározott időszak alatt teljesítendő munkájukra vonatkozólag.

Véleményem szerint a munkálatok megtervezésére Fomin elvtárs által javasolt mód az alábbi indokok miatt helytelen:

1. Megköti a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelőnek kezdeményező készségét és a legközelebbi időszakra (pl. 1 hónapra) sem gondolják át munkájukat részletesen.

Minden járásnak és városnak megvannak a maga gazdasági sajátosságai (vasút, kikötő, ipari vállalatok, városi települések, stb.), tehát a Központi Statisztikai Hivatal minden járási felügyelőjének konkrét, differenciált munkatervet kell készítenie, ami a területi statisztikai hivatalnak nem áll módjában. Tehát a Központi Statisztikai Hivatal összes járási és városi felügyelői számára nem célszerű általános munkatervet készíteni (bármilyen részletes lenne is az).

2. Amikor a járási felügyelő a fentemlített hibákat tartalmazó kész munkatervet megkapja, nem tudja azt idejében átdolgozni és pontosabbá

* Vesztnyik sztatisztiki, Moszkva, 1950. é. sz., 76—80. old.

¹ Statisztikai Szemle, 1950. 9. sz., 605. old.

tenni, nem tud a körzeti felügyelők számára munkatervet összeállítani, hogy ezt a termelési értekezleten megtárgyalják. Tehát a területi Statisztikai Hivatal által összeállított terv továbbra is hibás marad és a körzeti felügyelők munkatervek nélkül maradnak. Ennek következménye zűrzavar, és az, hogy nem fogják át teljesen a munkát és nem használják ki teljesen a munkaidőt.

3. Azok a munkatervek, amelyeket a járási felügyelőségek dolgozói számára a járási és városi felügyelők részvétele nélkül készítenek el, kevésbé váltak be, mint azok, amelyeket maguk a felügyelők készítenek.

4. Ismeretes, hogy a folyamatos statisztikai munkák teljesítése után a hónap (január kivételével) második felének egy része szabad marad. Tehát ezt az időt a vállalatok és szervezetek beszámolójelentéseinek és számvitelének ellenőrzésére, a vizsgálatokra, a számviteli dolgozók szemináriumaira, stb. kell fordítani; és a Központi Statisztikai Hivatal járási és városi felügyelője az, akinek a helyszínen kell meglátnia, hogy milyen intézkedéseket kell tenni a szabad idő felhasználására.

5. Végül a Központi Statisztikai Hivatal járási és városi felügyelőinek a herszoni terület Statisztikai Hivatala által összeállított példászerű munkatervében nincsen utasítás a munkálatok elvégzésének határidejére. Például a tervben felsorolják a dátumokat: január 1—7 közt, január 1—2 közt, azután újból január 1—7 közt, január 1—3 közt, január 1 és január 2, stb. Az ilyen tervezési módszer nem nyújt kellő eredményt és mindekelőbb, mint ahogy Fomin elvtárs joggal aggódik, a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelői, figyelmüket a legnagyobb munkákra összpontosítva, el fognak feledkezni az információk vagy valamely folyó munka anyagának elküldéséről.

Az ilyen tervezési módszert helytelennek tartom és ha én ilyen tervet kapnék, a magam módja szerint átdolgoznom a területi Statisztikai Hivatalnak a terv által előírt feladatait (például a vizsgálatokat, ellenőrzést, vagy egyéb speciális munkákat) a teljesítés határidőit véve alapul.

A kaliningrádi terület Statisztikai Hivatala kiküldi a Központi Statisztikai Hivatal járási és városi felügyelőinek a negyedévi munkaterveket (helyesebben tervfeladatokat) szektorok szerint részletezve, a havonkénti teljesítés dátumának megjelölésével. Az ilyen tervfeladatok teljes mértékben megfelelőek, mert a Központi Statisztikai Hivatal járási és városi felügyelőinek alapul szolgálnak arra, hogy összehasonlítsák havi operatív munkaterveiket, szigorú időrendi sorrendben, az összes munkanapok kihasználásának számbavételével.

Példaként felhozzuk a Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatala Szovjetszk városi felügyelőségének 1950 januári operatív munkatervét (a városi munka számára összeállítva) (Lásd a 250—252. oldalon).

A tervet a hónap végéig készítik el, beleértve a piaci árak jegyzését (minden hónap 25-e), a következő havi munkaterv elkészítésének napját és a Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelősége ügyeinek rendbehozatalát, amelyre a tervben szintén megfelelő helyet és időt hagynak. Tovább is folytatni lehetne a havi terv teljes felsorolását, de feltételezem, hogy erre nincs szükség.

A mellékelt példában látható, hogy a tervet konkrétan és röviden állították össze. Nincsenek benne felesleges szavak, mert a felügyelőség dolgozói úgyis tudják, hogy a beérkező beszámolójelentésekkel mit kell

tenniök. Fontos csak az, hogy mindazt, amit egy napra terveztek — teljesítsék is.

Mint az idézett terv-mintából látszik, a beszámolókhöz szükséges anyagok egy része sok szervezettől érkezik be. A tervben ezeket a szervezeteket nem sorolják fel, de külön listákat készítenek róluk, amelyeket a tervhez csatolnak. A beszámolójelentések beérkezésének dátumát minden egyes vállalattal kapcsolatban ezen a jegyzéken tüntetik fel. Továbbá a terv megállapítja az egyidőpontban benyújtandó beszámolójelentések beküldési határidejét; az összeírásokra vagy az egyidőpontban végrehajtandó adatgyűjtésekre vonatkozóan a terv annyi napot állapít meg, ahányat a szervezési tervben felvettek. Például az állatösszeírásra — 7 napot; ilyen összeírás és számbavétel nem sok van évenként és ezért a munkaterv csak januárban szüfolt egy kissé, a többi hónapokban a tervekben ilyen ismétlések nem igen fordulnak elő.

A kaliningrádi terület járási felügyelőségén így tervezik meg minden hónapban a munkát. Meg kell mondanunk, hogy az ilyen tervek elkészítése semmiféle nehézséget és bonyodalmat nem okoz. De ilyen tervvel dolgozni könnyű és produktív. A Központi Statisztikai Hivatal járási és városi felügyelői, akik munkájukat ugyanilyen módszer szerint tervezik, kétségtelenül alátámasztják érveimet, azokat pedig akik munkájukat másként tervezik, kérem, hogy közöljék a saját tervezési módszereiket és azt, hogy a munkában melyiket tartják előnyösebbnek.

Dátum	A beszámoló minta száma vagy a munka megnevezése	A beszámolásra kötelezett szervezetek vagy végrehajtók megnevezése	A végrehajtásra vonatkozó megjegyzések
1	2	3	4
január 1.	Az állatszámolás kezdete 1950. I. hó 1-én	Az összeírók a mellékelt 1. számú jegyzék szerint. A Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelője a 3, 4, 9 és 11-es összeírókat ellenőrzi	
január 2.	Távirat az állatszámolás megkezdéséről	A Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelője	
	Az állatszámolás folytatása	Összeírók. A Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelője a 2, 8, 10 és 12-es összeírókat ellenőrzi	
	A társadalmasított lakásalapok egyidejű számbavételének kezdete az 1. számú lakásalap-minta szerint	A házgondnokok a mellékelt 2-es számú minta szerint	
	Beszámoló a DP2-es számú minta szerint (a dispat ér jelentése a teher- és személyszállításról)	Kikötő	
	Leszakítható szelvények	Bejelentőhivatal	
	Utóbbiak kidolgozása	Vezető statisztikus	
	Beszámoló a járási végrehajtó bizottság 07-es sz. mintája alapján	Az anyakönyvvezetőség városi irodája	

Dátum	A beszámoló minta száma vagy a munka megnevezése	A beszámolásra kötelezett szervezetek vagy végrehajtók megnevezése	A végrehajtásra vonatkozó megjegyzések
1	2	3	4
január 3.	<p>Az ipari össztermelés évi tervteljesítésére vonatkozó táviratok (A területi statisztikai hivatalba és a főigazgató-sághoz való elküldésük ellenőrzése</p> <p>Beszámoló a 21-es számú minta szerint</p> <p>Beszámolójelentések a kiskereskedelmi árforgalomról és a közétkeztetés forgalmáról</p> <p>Az állatszámolás folytatása</p> <p>A társadalmastott lakásalap számbavételének folytatása</p> <p>Beszámolójelentések a társadalmastott lakásalap egyszeri számbavételéről az 1-es és 2-es számú lakásalap-minták szerint</p> <p>Beszámolójelentés a járási végrehajtóbizottság 85-ös számú mintája szerint</p> <p>Beszámolójelentések az 53-as számú kiadványok mintája szerint</p> <p>Beszámolójelentések a 41-es számú kiadványok mintája szerint</p> <p>Beszámolójelentések az ipari össztermelés tervteljesítéséről az 1 p, 1 m, 1 d, 1 lz, 27, 6-p, 4 B. M. — számú minták szerint</p>	<p>A Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelője</p> <p>Építmények</p> <p>Kereskedelmi vállalatok</p> <p>Összeírók. A városi felügyelő — az összeírás menetét az 5-, 6-, 13- és 20-as összeíróknál ellenőrzi</p> <p>Házgondnokok</p> <p>Szervezetek a mellékelt 3-as jegyzéknek megfelelően</p> <p>(A tervben felsorolják a beszámolójelentésre kötelezett szervezeteket)</p> <p>Autógazdaság a mellékelt 4-es számú jegyzék szerint</p> <p>(A tervben felsorolják a beszámolásra kötelezett vállalatokat)</p>	
január 4.	<p>Az állatszámolás folytatása</p> <p>A társadalmastott lakásalap egyszeri számbavételének folytatása</p> <p>A lakosságra vonatkozó beszámolójelentés az „A”, 97, „R” stb. számú minták szerint</p> <p>Havi Negyedévi Évi</p>	<p>Összeírók. A Központi Statisztikai Hivatali járási felügyelője — a 14-, 16- és 25-ös számú összeírókat ellenőrzi</p> <p>Házgondnokok</p> <p>A Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelője</p>	

Dátum	A beszámoló minta száma vagy a munka megnevezése	A beszámolásra kötelezett szervezetek vagy végrehajtók megnevezése	A végrehajtásra vonatkozó megjegyzések
1	2	3	4
	<p>Feljegyzések a havi és évi mechanikus és természetes népmozgalmról</p> <p>Beszámolójelentés a 21-es K. sz. számú minta szerint</p> <p>Beszámolójelentés a kenyérrre vonatkozó 1. sz. minta alapján (havi, negyedévi)</p> <p>A társadalmasított lakásalap számbavételi adatai ellenőrző felülvizsgálatának kezdete</p>	<p>Építkezések</p> <p>Városi kereskedelmi osztály</p> <p>A Központi Statisztikai Hivatal városi felügyelője</p>	

Szerző a Szovjetunió novoszibirszki terület csepanovszki járása Központi Statisztikai Hivatalának felügyelőjeként dolgozott a múltban és 6 körzeti felügyelő munkáját irányította.

A körzeti felügyelők munkájának megtervezésére vonatkozólag a következő rendszert vezette be: a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelőségének munkaterve alapján minden körzeti felügyelő részére differenciált munkatervet állítottak össze. A hónap végén termelési értékekre hívták össze a körzeti felügyelőket az elmúlt havi munka eredményeinek és a következő havi munkatervnek megtárgyalására. Néha, ha a körülmények megengedték, a körzeti felügyelők termelési értekezletét a hónap elejére (4-ére) hívták össze, miután az összes körzeti felügyelők benyújtották a járási felügyelőségnek a kolhozok állattenyésztésére vonatkozó beszámolójelentést (a 24. sz. minta szerint), valamint a falusi szovjetekre vonatkozó beszámolójelentést (a 32-es sz. minta szerint). Tudniillik, hogy a 24-es minta szerinti kolhoz-beszámolójelentés fontosságára való tekintettel szigorú rendszert vezettek be, amely szerint a körzeti felügyelőknek személyesen kell meglátogatniuk a kolhozokat, személyesen kell átvenniük a beszámolójelentéseket és ellenőrizniük az összeállítás helyességét. Ezeket a beszámolójelentéseket körzetük összes kolhozából minden hónap 4-ig el kell küldeniük a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelőségének.

Ezenkívül a Központi Statisztikai Hivatal minden körzeti felügyelője számára havi menetlevelet rendszeresítettek, amelyekbe a falusi tanácsok, kolhozok, gép- és traktorállomások vagy szovhozok, stb. a körzeti felügyelő érkezését és távozását bejegyezték. A hó végén ezeket a menetleveleket a körzeti felügyelők a termelési értekezleten a munkatervvel együtt leadták a Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelőjének és ehelyett a következő havi munkatervet és menetlevelet kapták. Az összes körzeti felügyelő számára kocsifuvart biztosítottak, nyáron pedig kerékpárokat kaptak.

Meg kell mondani, hogy ez a munkamódszer bevált, mert azonkívül, hogy a munkatervnek megfelelően a munkaidőt teljes mértékben kihasználták, szerző a körzeti felügyelők munkáját nemcsak a Központi Statisztikai

tikai Hivatal járási felügyelőségéhez eljuttatott statisztikai beszámoló-jelentések és ellenőrzési okmányok, stb. alapján, hanem a menetlevelek alapján is ellenőrizni tudta. Ezeken ugyanis a körzeti felügyelők a havi munkatervben előírt, egyéb elvégzett munkái és feladatai fel voltak tüntetve. Tekintettel arra, hogy a járásban több, mint 100 kolhoz, 35 falusi tanács, 6 szovhoz, 6 gép- és traktorállomás és igen sok más beszámolásra kötelezett szervezet van, — enélkül igen nehéz lett volna a munka.

A Központi Statisztikai Hivatal járási felügyelőjének birtokában egy olyan járási térképnek kell lennie, amelyen körzetenként fel vannak tüntetve a járás összes gazdasági adatai, a szovhozok és kolhozok határai, a lakott helyek megjelölésével, a kolhozok, falusi tanácsok, gép- és traktorállomások, a szovhoz központi majorsága (gazdaság), az iparvállalatok helyét jelző pont neve, egyezményes jelekkel; a Központi Statisztikai Hivatal körzeti felügyelőinek körzeteit különböző színnel kell megjelölni. Mindegyik körzeti felügyelőnek erről a térképről saját körzetére vonatkozóan másolatot kell készítenie.

A Központi Statisztikai Hivatal járási és körzeti felügyelői, ha ilyen adataik vannak, az adott járásban még akkor is könnyen tudnak tájékozódni, ha a folyamatos munkára nem áll hosszabb idő rendelkezésükre.

Befejezésül szerző kifejezi azt a kívánságát, hogy minden esetben, amikor a Központi Statisztikai Hivatal járási és városi felügyelőinek az a feladata, hogy bonyolult vizsgálatokat és ellenőrzéseket végezzenek, a Statisztikai Hivatalnak ezekhez a feladatokhoz a szükséges sémákat ki kell dolgoznia. Ez jelentékenyen megkönnyíti a felügyelők munkáját és lehetővé teszi, hogy a rájuk bízott feladatokat — a megállapított idő alatt és minőségileg jól el tudják végezni.